

Evaluatieverslag

De Nederlandsche Bank NV (DNB)

Beschrijving

De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) is verantwoordelijk voor het bewaken van de financiële stabiliteit. Dit doet zij door haar drie hoofdtaken uit te voeren: 1.) het gemeenschappelijke monetaire beleid in het eurogebied mede te bepalen en uit te voeren, 2.) een goede werking van het betalingsverkeer te bevorderen en 3.) toezicht te houden op financiële instellingen in de financiële sector. DNB houdt prudentieel toezicht, dat wil zeggen het toezicht op de soliditeit van financiële ondernemingen. Naast deze drie hoofdtaken treedt DNB ook op als onafhankelijke economisch adviseur van de regering en heeft zij tot taak het verzamelen van statistische gegevens en het vervaardigen van statistieken. DNB adviseert de Minister van Financiën onder meer op het gebied van export- en importgaranties (EXIM-taken).

DNB is een naamloze vennootschap (NV) en voor 100% in handen van de Staat in de vorm van gewone aandelen. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het Ministerie van Financiën. DNB is in 1814 opgericht als particuliere kredietverschaffer met private aandeelhouders. Pas in 1948 zijn alle aandelen in handen van de Staat gekomen. De rechtsvorm, de naamloze vennootschap, werd in 1948 gehandhaafd om het belang van de zelfstandigheid van DNB te benadrukken. Vanaf haar oprichting heeft DNB zijn taken opgelegd gekregen door het openbaar gezag. Vanaf 1863 zijn deze taken ook in de wet vastgelegd. In 1948 werd in de Bankwet vastgelegd dat DNB verantwoordelijk was voor het op peil houden van de waarde van het geld. De instelling is inmiddels met de inwerkingtreding van de EMU onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB). Naast centrale bank is zij tevens toezichthouder op financiële instellingen. Op 30 oktober 2004 is DNB gefuseerd met de Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK), de organisatie die belast was met het toezicht op verzekeringen en pensioenen. Momenteel is DNB zowel onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) als zelfstandig bestuursorgaan (Zbo).

Tabel 1: Enkele cijfers DNB

Balanstotaal	€ 62.969.000.000
Bedrijfsopbrengst (netto baten)	€ 2.088.000.000
Nettowinst	€ 1.820.000.000
Aantal werknemers	1.711 FTE

Bron: Jaarverslag 2005 DNB

Publiek Kader

De Nederlandsche Bank is voor een deel van haar taken een zelfstandig bestuursorgaan (Zbo). Zbo-taken veronderstellen *openbaar gezag*, dit wil zeggen de (publiekrechtelijke) bevoegdheid tot het nemen van (eenzijdige) besluiten met rechtsgevolgen voor derden. In geval van DNB betreffen de Zbo-taken het toezicht op financiële instellingen en de financiële sector en de EXIM-taken. Daarnaast

is DNB ook RWT: Rechtspersoon met een Wettelijke Taak. Het toezicht op financiële instellingen en de financiële sector is een RWT-taak.

Het publieke belang van financiële stabiliteit is evident. De borging van dit publieke belang is op verschillende wijzen vastgelegd. De doelstellingen, taken en werkzaamheden van DNB zijn vastgelegd in het EG Verdrag en de Bankwet 1998, de opvolger van de Bankwet uit 1948. De Bankwet 1998 is in werking getreden op de dag dat de Europese Centrale Bank en het ESCB zijn opgericht. Nadat de Wet op het financieel toezicht (Wft) in werking is getreden zal de Bankwet worden herzien. Bij deze herziening zal de Bankwet 1998 zoveel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de Wft en de Code Tabaksblat. Ook zal bij deze herziening worden bezien of het onderscheid tussen de nationale taken van DNB en de taken die uit het ESCB voortvloeien kan worden verduidelijkt.

In de Bankwet 1998 is aangegeven, dat DNB met haar doelstelling van financiële stabiliteit uitvoering geeft aan de afspraken uit het 'Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap' (hierna: EG Verdrag).

De eerste twee hoofdtaken: 1) bepalen en uitvoeren van het gemeenschappelijke monetaire beleid in het eurogebied en 2) het bevorderen van een goede werking van het betalingsverkeer, vloeien beiden voort uit het EG Verdrag. Deze taken zijn aan het ESCB opgedragen, waarvan DNB deel uitmaakt en worden daarom ook wel 'stelseltaken' genoemd.

De derde hoofdtaak, 3) toezicht op financiële instellingen kreeg in 1952 een wettelijke basis.

Momenteel is de toezichtstaak van DNB voornamelijk verankerd in de Wet toezicht kredietwezen (Wtk 1992), de Wet toezicht verzekeringsbedrijf (Wtv 1993) en de Pensioen- en spaarfondsenwet. Als gevolg van veranderingen in het toezicht zullen in totaal acht wetten, waaronder de Wtk 1992 en de Wtv 1993 naar verwachting per 1 januari 2007 worden gebundeld tot één overkoepelende wet, de Wft.

De onafhankelijkheid van DNB als toezichthouder is niet onbeperkt. De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de regelgeving en een adequaat toezichtinstrumentarium. Hij ziet toe op de uitvoering van de toezichtwetgeving en moet een oordeel kunnen vormen over de wijze waarop de toezichthouder de wet uitvoert of heeft uitgevoerd. De Minister moet tevens kunnen ingrijpen indien een toezichthouder niet opereert zoals de Minister en het parlement voor ogen hadden toen het toezicht aan de toezichthouder werd opgedragen. Daartoe heeft de Minister specifieke bevoegdheden ten aanzien van de individuele toezichthouders. De minister kan onder meer de door hem benodigde gegevens en inlichtingen bij DNB opvragen. Daarnaast kan de minister ingrijpen ten aanzien van algemeen verbindende voorschriften van DNB die zij op technisch en organisatorisch terrein mag stellen.

De Kaderwet Zbo's is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer. Indien de kaderwet Zbo's wordt aangenomen zullen alle Zbo's, dus ook DNB, onder deze wet vallen voor wat betreft hun Zbo-taak. In de kaderwet zullen algemene bepalingen voor Zbo's worden opgenomen. Het is momenteel nog

onduidelijk of, en zo ja wanneer deze wet zal worden aangenomen. Indien de kaderwet wordt aangenomen zullen alle materiële eisen uit de kaderwet op DNB van toepassing verklaard worden. Een deel van de bepalingen die uit de kaderwet voortvloeien is reeds bij de Wft meegenomen.

De publieke belangen waar DNB uitvoering aan geeft zijn momenteel effectief geborgd in de verschillende wetten en verdragen. Zoals aangegeven worden daar waar nodig wetten de komende jaren samengevoegd dan wel herzien. De toepasselijke wet- en regelgeving is sterk verbonden met de DNB-organisatie. De vennootschapsvorm van DNB werkt in de praktijk goed in combinatie met het Zbo-schap. Alle bevoegdheden die tussen de staat en DNB geregeld moeten zijn, kunnen bij deze rechtsvorm worden gerealiseerd. Er is derhalve geen reden om de NV-vorm van DNB aan te passen.

Financieel-economische situatie

DNB is verantwoordelijk voor het bewaken van de financiële stabiliteit en heeft binnen Nederland het wettelijk monopolie op het uitoefenen van deze taak. De resultaten van DNB zijn in het algemeen afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten. In het bijzonder zijn de resultaten afhankelijk van de renteontwikkeling en van de vraag of er in het betreffende jaar een deel van de goudvoorraad is verkocht. Dit resulteert in sterk fluctuerende winstcijfers en daaruit voortvloeiende winstafdrachtcijfers (tabel 2). Een hogere rente dan verwacht resulteert doorgaans in een lagere winstafdracht aan de Staat, omdat tegenover hogere renteopbrengsten veelal grotere verliezen op de obligatieportefeuille staan. Bij een lagere rente is dit precies omgekeerd. Voor de verkoop van de goudvoorraad is DNB gebonden aan een in Europees verband vastgesteld schema. Dit schema dient te voorkomen dat lidstaten tegelijkertijd forse hoeveelheden op de markt verkopen, waardoor de goudprijs flink zal dalen. De opbrengsten van deze goudverkopten worden door DNB aan de algemene reserve toegevoegd.

Tabel 2: Ontwikkeling netto winst en winstbestemming DNB, (Bedragen in mln €)

	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Netto winst	1820	532	317	743	1481	1951
Waarvan netto rentebaten	728	659	578	605	970	1213
Waarvan gerealiseerde verkopen (w.o. goud en aandelen)	1270	235	876	691	914	996
Toevoeging van de winst op goudvoorraad aan algemene reserves	784	0	685	286	221	478
Toevoeging aan de algemene reserves	52	27	-341	23	63	74
Toevoeging aan de algemene reserves door verlies 2003 door verminderde winstafdracht	57	57	-	-	-	-
Uitkering aan de Staat	927	448	0	434	1197	1399

Bron: Jaarverslagen DNB 2000 t/m 2005

Het eigen vermogen van DNB bestaat uit het geplaatst kapitaal ter waarde van €500 mln. en de algemene reserve van €5.286 mln. De omvang van het eigen vermogen (€5.786 mln.) ten opzichte van het balanstotaal (€62.969 mln.) bedraagt over 2005 9,2%. De huidige solvabiliteit geeft een goede indicatie van de gemiddelde solvabiliteit van de afgelopen vijf jaar.

Corporate governance

Zoals eerder aangegeven heeft het Ministerie van Financiën naast zijn rol als aandeelhouder ook de taak van beleidsmaker voor wat betreft de toezichtsrol op de financiële markten.

Het vennootschapsdeel van het Burgerlijk Wetboek (boek 2 BW) is slechts beperkt toepasbaar op DNB. In de Bankwet 1998 is bepaald dat sommige wetsartikelen van boek 2 BW niet van toepassing zijn op DNB. Deze afwijkingen komen voort uit het EG Verdrag. Zo wordt het structuurregime niet op DNB toegepast. Daarnaast ligt het benoemings- en ontslagrecht van bestuurders niet bij de AVA, en is de benoemingstermijn vastgesteld op zeven jaar i.p.v. de gebruikelijke vier jaar.

Tegelijkertijd geldt ook dat de huidige statuten van DNB veel bepalingen bevatten, die overeen komen met reguliere rechten van aandeelhouders op grond van Boek 2 BW. Zo stelt de AVA de bezoldiging van de RvC-leden vast; kan de AVA aandelen uitgeven; moet de AVA de jaarrekening goedkeuren; kan de AVA een BAVA bijeenroepen en kan de AVA zijn statuten wijzigen. DNB kent geen blokkeringsregeling, waardoor de overdraagbaarheid van aandelen bemoeilijkt zou worden.

De salarissen van de president en de directeurs van DNB worden vastgesteld door de Raad van Commissarissen (RvC) en goedgekeurd door de minister. In 2005 is in het kader van een goede corporate governance uitgebreid stilgestaan bij het bezoldigingsbeleid van de directie.

Momenteel worden de statuten van DNB zoveel mogelijk in lijn gebracht met de corporate governance Code. Om de aandacht voor corporate governance te behouden, is het zinvol om het onderwerp corporate governance een jaarlijks terugkerend onderwerp op de AVA te laten zijn. Daarnaast is het ministerie van Financiën in dit kader voornemens om vanaf komend jaar de voorzitter RvC van DNB uit te nodigen om voorafgaand aan de AVA van gedachten te wisselen over aandeelhouderszaken en agendapunten van de komende AVA.

In zowel de Bankwet als de statuten is opgenomen dat één lid van de RvC benoemd wordt van overheidswege. De overheidscommissaris bij structuurvennootschappen is uit boek 2 BW verwijderd. Hoewel de overheidscommissaris van DNB niet op alle fronten vergelijkbaar is met de overheidscommissaris zoals genoemd in boek 2 BW, ligt het toch voor de hand om ook bij DNB de overheidscommissaris af te schaffen omdat door afschaffing een duidelijker scheiding wordt bewerkstelligd tussen de verschillende rollen die de overheid heeft ten opzichte van de onderneming. Overigens heeft deze afschaffing geen gevolgen voor de huidige samenstelling van de RvC. De afschaffing wordt pas geëffectueerd op het moment dat de benoemingstermijn van de huidige overheidscommissaris is afgelopen. De verdere consequenties van de afschaffing van de overheidscommissaris zullen nader worden bezien. Bij de herziening van de Bankwet zal dit artikel

derhalve worden aangepast, waarna ook de statuten op dat punt zullen worden gewijzigd.

Samenvattend kan gesteld worden dat de overlegstructuur tussen Staat en DNB afwijkend is ten opzichte van andere deelnemingen. Dit is niet vreemd, gelet op de bijzondere status die DNB heeft.

Conclusie

De publieke belangen waar DNB uitvoering aan geeft, zijn effectief geborgd in verschillende wetten en verdragen, waaronder de Bankwet 1998, het EG verdrag en de Wtk 1992. Het aandeelhouderschap van de Staat in DNB heeft geen directe functie meer in de borging van de publieke belangen, ook is er geen wettelijke beperking die aandelenverkoop belemmert. Desondanks lijkt het onwenselijk om de aandelen van DNB te verkopen gezien het feit dat DNB zowel monetaire autoriteit als Zbo is. Deze conclusie is in lijn met de nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid uit 2001.

De financiële resultaten die DNB behaalt, zijn in het algemeen afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten en in het bijzonder afhankelijk van de hoogte van de rente en de goudverkoop. DNB is goed op weg met het implementeren van de aanbevelingen op het gebied van corporate governance. Het is een goede zaak dat het onderwerp corporate governance steeds meer aandacht krijgt binnen DNB.

- 0 -